

ВИКОРИСТАННЯ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

USE OF THE LATEST TECHNOLOGIES IN THE POLISH LANGUAGE LEARNING STUDENTS OF NON LANGUAGE SPECIALTIES

Протягом багатьох років навчання іноземних мов зводилося до вивчення граматики. Граматико-перекладний метод (відомий викладачам польської мови під назвою Grammar translation method), який базується на традиційних кальках навчання класичних мов (грецької та латинської мови) був популярний ще у XIX – першій половині XX століття. Викладач виконував роль найбільшого авторитету і знавця, робота студентів на занятті полягала у перекладі писаних текстів, а також у поясненні основ використання певних частин речення, а граматика вважалася ключовим умінням. Студенти повинні були просто виконувати поради викладача, а їх успіхи оцінювалися у вигляді письмових тестів. Вже у 80-х роках XX століття методи навчання, у яких граматика була домінуючим елементом, були замінені на комунікативні підходи, у яких роль граматики знівелоувалася. Сучасна науково-педагогічна громадськість відстоює твердження про те, що окрім головної мети, якою є правильна і ефективна комунікація, знання граматики у вивченні іноземних мов все ж таки необхідне [1].

Варто зауважити, що разом зі зміною ролі граматики в навчанні польської мови змінилися також особистісні риси студентів. У зв'язку з розвитком Інтернету та новітніх технологій багатьох з них не влаштовує роль пасивного реципієнта знань, які постачає викладач, студенти хочуть брати активну участь в процесі науки. З іншого боку, оточені великою кількістю інформації, студенти інколи мають досить серйозні проблеми з мотивацією та зосередженням уваги протягом тривалого часу. Проблемою на сьогоднішній день є також неспроможність студентів працювати систематично – викладачі не можуть конкурувати з соцмережами, яким студенти часто приділяють неконтрольовану кількість часу. Що викладач може запропонувати сучасному студенту в умовах розвитку новітніх технологій щоб полегшити опанування граматики? Одним з результативних способів може бути використання інформаційно-комунікаційних технологій та Інтернету.

Актуальність проблеми полягає у необхідності пошуку ефективних шляхів використання новітніх комп'ютерних та інтернет-технологій, застосування їх величезного потенціалу у процесі вивчення граматики польської мови.

Сучасна науково-педагогічна громадськість досліджує проблему використання новітніх технологій під час вивчення польської мови в рамках трьох векторів:

- впровадження новітніх технологій повинно бути обміркованим і дуже обережним (М. Бовтенко, А. Войскунський, А. Жичкина, Р. Моцик, О. Петрунько, А. Церковний та ін.);

- використання комп'ютерних та інтернет-технологій продиктоване вимогами сьогодення, їх необхідно використовувати для прискорення і полегшення процесу навчання студентів польської мови (І. Акавець, З. Алієв, Г. Безбавна, С. Зазуляк, І. Костікова, О. Петрова, Н. Попова, Т. Сарана та ін.);

- висвітлення досвіду використання новітніх технологій у процесі навчання польської мови (О. Костюк, Н. Кочетунова, І. Кузьміна, Л. Подопригорова, І. Ситдикова та ін.) [5].

Найпростішим інструментом для викладання основ граматики польської мови є мультимедіальна презентація. Перевагою використання презентації є можливість лаконічно і ефективно подавати матеріал, презентація зазвичай має приємний вигляд, дозволяє багаторазово використовувати матеріал, зберігаючи або змінюючи його. Варто також зазначити можливість відходу від стандартних презентацій в PowerPoint і використовувати цікаві альтернативи – використовувати в процесі створення презентацій Google dysk, Emaze, PREZI, додатковою функцією яких є можливість розміщення презентацій у так званій хмарі. Хмара надає доступ до раніше створених файлів на різних комп'ютерах без необхідності їх перенесення на додатковий інформаційний носій. Однак, слід пам'ятати, що таке використання інформаційно-комунікативних технологій лише заміщує традиційне написання інформації на дошці висвітленням презентації на екрані, а це, в свою чергу, не здійснює значних якісних змін у процесі викладання. Для того, щоб відійти від традиційної моделі викладання, викладачі доручають створення презентацій студентам. Ефективним є також метод колективного створення презентації, коли студенти одночасно діляться ідеями у чаті і створюють презентацію у хмарі [4, с. 88].

Ознайомлення студентів з новими граматичними структурами так чи інакше пов'язана з виконанням вправ, які вважаються нудними, а це, в свою чергу, пов'язане зі зниженням мотивації. Використання інтерактивних вправ онлайн може бути цікавою альтернативою, що принесе багато користі. Студенти можуть працювати у власному темпі, отримуючи зворотній зв'язок. Викладач має можливість індивідуалізувати навчання, дозволяючи студентам обирати кількість вправ і рівень їх складності. Існує велика кількість якісних інтернет-ресурсів, які містять вже розроблені завдання. Серед таких інтернет-ресурсів на увагу заслуговує *Agenda Web*, який містить багато різноманітних завдань, які класифіковані в залежності від теми і складності. Може бути корисним для роботи зі студентами з різними рівнями знань. Величезну базу вправ, онлайн та з можливістю їх скачування у pdf форматі пропонує інтернет-портал *Szlifyj swój język*. Портал містить матеріали з граматики польської мови, вправи на її вивчення та закріплення, матеріали для вивчення слів, форум та книгарню.

Виконання граматичних вправ у нетрадиційному форматі дозволяють безкоштовні мобільні додатки: **Gramatyka Polska**, **Practise Polish Grammar**.

Викладачі, які прагнуть самостійно створювати завдання для студентів, можуть скористатися платформою LearningApps. Платформа пропонує велику кількість уже створених вправ, а також дозволяє самостійно створювати вправи, використовуючи різноманітні шаблони (quiz, шибениця, знаходження пар, групування елементів, завдання з пропусками та ін.). Завдання можна використовувати як домашнє завдання, але, маючи інтерактивну дошку, можна використовувати її і під час аудиторних практичних занять. Мінусом роботи з такого типу порталів є складність у контролюванні праці студентів над вправами та їх результатів. В пошуках вирішення цієї проблеми європейські видавництва знайшли вихід, створюючи власні платформи з додатковими вправами, розробленими як додаток до певних підручників з польської мови. Такий крок є дуже вигідним для викладача, тому що дозволяє створення віртуального класу, до якого можна долучити усіх студентів. Після виконання завдань, викладач цілісно бачить ситуацію – час, витрачений студентами на виконання завдань та автоматично пороховані результати. Викладач має можливість значно заощаджувати власний час, звертаючи увагу на складні для студентів моменти. Ще одним позитивним моментом у використанні таких платформ є їх кореляція зі змістом підручника, за яким працює викладач і студенти [3, с. 76].

Самостійно складати і автоматично перевіряти різного виду граматичні завдання викладачеві дозволяють інтернет-програми *Quizizz* та *Kahoot*. Основною різницею між цими програмами є те, що у роботі з Kahoot викладач повинен мати мультимедіальний проектор або велику плазмову панель, на якій можна висвітлювати питання, а студенти використовуючи власні пристрої (комп'ютери, планшети або смартфони) дають відповіді. В аплікації *Quizizz* студенти працюють виключно за допомогою власних пристроїв, а викладач на своєму моніторі в реальному часі бачить відповіді студентів. Використовуючи вищеписані програми викладач може створити власну базу матеріалів, класифікувати їх та використовувати на інших заняттях.

Цікавою ідеєю для урізноманітнення практичних занять є використання граматичних завдань у формі онлайн ігор. У цьому випадку використовується гейміфікація, яка полягає у використанні механізмів гри, яка мобілізує до діяльності та робить приємним повторювання і монотонні дії. Програми з граматичними вправами, що базуються на механізмі онлайн-ігор знаходяться у безкоштовному доступі. Набір таких вправ-ігор містить портал *ESL Games+*, розроблений спеціально для викладачів польської мови.

Навчаючи граматики необхідно пам'ятати, що нові граматичні структури повинні впроваджуватися в контексті і краще, якщо викладач використовує велику кількість автентичних матеріалів. У цьому випадку інструментом реалізації вищезгаданого принципу можуть стати фрагменти фільмів. Велику кількість ідей на заняття з використанням фільмів містить блог *Movie Segments to Assess Grammar Goals*. Блог містить низку розроблених завдань для вивчення граматики польської мови які створені на підставі огляду фрагментів фільмів.

Кожне завдання супроводжується інформацією про вік та мовний рівень учнів для яких воно створене. Підбрані фільми можна також використовувати для закріплення отриманих знань з граматики.

Популярним серед європейських педагогів є *метод перевернутого навчання*. Традиційна модель подачі нового матеріалу передбачає те, що викладач починає заняття з пояснення нового граматичного матеріалу після чого студенти виконують граматичні завдання і вправи. У зв'язку з тим, що час, який можна було б присвятити на виконання такого типу вправ дуже обмежений, студенти виконують такі завдання в якості домашньої роботи. Метод перевернутого навчання пропонує альтернативний підхід – подаючи новий граматичний матеріал, викладач спочатку задає студентам домашнє завдання, яке часто полягає у необхідності переглянути коротке навчальне відео де пояснюється новий матеріал. Позитивним є те, що студент може сам обирати місце і час перегляду, а також у разі появи проблем із зрозумінням матеріалу може переглядати навчальне відео декілька разів [2, с. 67].

Дякуючи такому методу, студенти приходять на заняття ознайомлені з новим матеріалом, а заощаджений на поясненні нового матеріалу час викладач може використати на систематизацію і закріплення отриманих знань. Навчальний сервіс *Akademia Khana* пропонує викладачам польської мови велику кількість матеріалів, розроблених з урахуванням методу перевернутого навчання. Такий метод може викликати скептичне відношення серед педагогів, тому що існує ризик невиконання студентами домашнього завдання. Щоб здійснити контроль за виконанням завдання можна до відео додавати інтерактивні питання, таким чином створивши *e-learning* курс. Для реалізації такої мети ефективним інструментом є платформа *Edpuzzle*, яка дозволяє опубліковувати в Інтернеті самостійно створене відео, знайти відповідні відеоматеріали на каналі YouTube. Після вибору відео необхідно натиснути на кнопку Use it, після чого можна приступати до обробки відео та додавання питань. Вгорі з'являється Menu, у якому можна знайти значок «ножиці», який дозволяє скорочувати і всіляко обрізати відео, а також значок «?», який дозволяє додавання інтерактивних питань. Питання дозволяють перевірити розуміння студентами інформації, що була подана у навчальному відео. Можна використовувати питання різного типу. Після закінчення обробки відео, необхідно натиснути на кнопку Finish, після чого *e-learning* матеріал буде доступний в закладці My content і готовий до багаторазового використання групами студентів. Використання даної платформи буде набагато ефективніше якщо викладач створить на платформі віртуальний клас і запросить туди своїх студентів. Для цього необхідно використати закладку My classes, а потім Create new. Запросити студентів можна натиснувши на кнопку Invite your students, після чого програма згенерує посилання, яке автоматично направить студентів у новостворений віртуальний клас. Маючи віртуальний клас і розроблені відеоматеріали можна за кілька секунд організувати роботу у вибраній групі студентів. Для цього необхідно використати закладку My content, вибрати

необхідний навчальний фільм, натиснути кнопку Assign/share і визначити групу студентів якій необхідно задати це завдання. Функція Prevent skipping дозволяє унеможливити моментальний доступ студентів до розробленого матеріалу, а також визначити термін до якого усі відповіді повинні бути вислані. Викладач в умовах реального часу може контролювати стан виконання завдань, а також отримувати усі статистичні дані, що пов'язані з виконанням завдань.

Підсумовуючи, варто зазначити, що використання комп'ютерних та інтернет технологій у процесі навчання студентів граматики польської мови може принести багато користі, урізноманітнити та динамізувати навчальний процес. Урізноманітнення форм та методів навчання, перш за все впливає на підвищення мотивацій студентів в навчанні іноземної мови, так як заняття стають цікавими, непередбачуваними та захоплюючими. Правильно підібрані інтернет-портали, програми та інструменти дозволяють викладачеві індивідуалізувати процес навчання, врахувати вікові та розумові здібності кожного студента, що не завжди вдається при використанні традиційних методів навчання. Викладачі та студенти, використовуючи сучасні новітні технології, вдосконалюють свої компетенції, які так необхідні у сучасному світі. Варто також пам'ятати, що для досягнення якісних змін у процесі навчання польської мови студентів не достатньо простої заміни виконання традиційних вправ у підручнику на виконання таких же вправ за допомогою комп'ютера чи телефону. Питання використання новітніх технологій у процесі викладання польської мови потребує подальшої розробки в напрямку виокремлення ефективних методів, інструментів, додатків та інтернет ресурсів.

Література

1. Arnell A., The Use of ICT in the Teaching of Polish Grammar. URL: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:531320/FULLTEXT01.p>.
2. Gajda J., Media w edukacji. Kraków, 2007. 129 s.
3. Gajek E., Komputery w nauczaniu języków obcych. Warszawa, 2019. 119 s.
4. Костікова І. І. Вивчення польської мови у ВНЗ засобами Інтернет-ресурсів. Іноземні мови у вищій освіті: лінгвістичні, психолого-педагогічні та методичні перспективи: III Всеукраїнська науково-практична Інтернет-конференція. Харків, 2016. С. 87 – 92.
5. Smart-освіта: ресурси та перспективи: матеріали III Міжнародної науково-методичної конференції (Київ, 7 грудня 2018 р.) : тези доповідей. К., 2018. 252 с.